

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Rodnar

Warszawa, 23/01/2019

XI.518.7.2019.MS

Pan
Zbigniew Ziobro
Prokurator Generalny

Wielce Szanowny Panie Prokuratorze Generalny,

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich, a także uczestnik i obserwator debaty publicznej, z niepokojem odnotowuję zmiany, jakim w ostatnich latach ulega język używany w tej debacie. Język ten, a wraz z nim wyrażane opinie, coraz mniej miejsca pozostawiają na dialog, stają się za to bardziej radykalne, a często ulegają niebezpiecznej brutalizacji. Godność człowieka, która do niedawna wyznaczała oczywistą granicę wolności wypowiedzi, zdaje się tracić na znaczeniu, podobnie, jak siła argumentu używanego w publicznej dyskusji. Coraz częściej celem wypowiedzi, dzięki mediom i Internetowi docierających do szerszej publiczności, nie jest wymiana argumentów, lecz wywołanie emocji, poniżenie, ukazanie osoby lub całej społeczności w negatywnym świetle, wywołanie u odbiorców uczucia niechęci czy wrogości wobec osoby, grupy osób lub poglądu określanych jako inne bądź obce. Towarzyszy temu opisywane w badaniach socjologicznych zjawisko desensytyzacji, czyli zmniejszenia się wrażliwości społecznej na negatywne treści obecne w przestrzeni publicznej. W konsekwencji, im więcej nienawistnych wypowiedzi pojawia się w przestrzeni, z tym większą obojętnością się one spotykają. To niepokojące zjawisko ma swoje dalsze konsekwencje – jak pokazują badania¹,

¹ M. Winiewski, K. Hansen, M. Bilewicz, W. Soral, A. Świdwerska, D. Bulska, „Mowa nienawiści, mowa pogardy. Raport z badania przemocy werbalnej wobec grup mniejszościowych”, str. 5-6, zob. http://www.batorcv.org.pl/upload/files/pdf/MOWA_NIENAWISCI_MOWA_POGARDY_INTERNET.pdf (dostęp: 24.01.2018).

dorosli i młodzi mieszkańcy Polski przez częsty kontakt z mową nienawiści w mediach i sytuacjach życia codziennego, są bardziej skłonni sami ją stosować. Wskazuje się również, że ludzie – zwłaszcza młodzi – stykający się z mową nienawiści stają się bardziej skorzy do naruszania także innych zasad współżycia społecznego, a nawet deklarują większą gotowość do stosowania przemocy².

Pełniąc funkcję organu odpowiedzialnego za wykonywanie zadań dotyczących realizacji zasady równego traktowania, powierzoną instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich na mocy ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2017 r., poz. 1219), do priorytetowych kierunków swojej aktywności zaliczam przeciwdziałanie zjawiskom dyskryminacji, rasizmu i ksenofobii w Polsce. Z tego względu wszelkie sygnały o zdarzeniach motywowanych nienawiścią opartą o przesłanki dyskryminacyjne, takie jak narodowość, pochodzenie etniczne, rasa, wyznanie, ale też wiek, płeć czy orientacja seksualna, traktuję z najwyższą uwagą. W mojej ocenie, przejawy tego typu uprzedzeń, zwłaszcza jeżeli przybierają formę przemocy słownej lub fizycznej, nie tylko stanowią naruszenie zakazu dyskryminacji wyrażonego w art. 32 Konstytucji RP, ale także godzą w istotę demokratycznego społeczeństwa.

Kierując się powyższym przekonaniem, od momentu objęcia funkcji Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzę monitoring spraw dotyczących przestępstw motywowanych nienawiścią, obejmujący w szczególności czyny z art. 119 § 1 (stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej wobec grupy osób lub osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości), 256 § 1 (publiczne propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa i nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość) oraz art. 257 (publiczne znieważenie grupy ludności albo osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r., poz. 1600 z późn. zm.). Pozyskany w ten sposób materiał, w postaci postanowień Prokuratury lub informacji o stanie postępowań prowadzonych przez organy ścigania, na bieżąco poddawany jest w moim Biurze wnikliwej analizie, a jej wyniki prowadzą do niepokojących wniosków. Przyglądając się takim postępowaniom można bowiem powziąć wątpliwość, czy **wszystkie grupy, realnie zagrożone tego typu przestępczością, są w sposób należyty przed nią chronione i czy zachowaniom wymierzonym w niektóre z tych grup nie towarzyszy pewna pobłażliwość ze strony organów ścigania.** Moje wątpliwości co do skuteczności ochrony przed przestępstwami

² Ibid. str. 7.

motywowanymi nienawiścią dotyczą, przede wszystkim, migrantów, w tym uchodźców, wyznawców Islamu, niektórych mniejszości narodowych lub etnicznych, a także osób LGBT i, coraz częściej, polityków oraz działaczy organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Umarzając postępowania lub odmawiając ich wszczęcia, ewentualnie prowadząc postępowania w sposób długotrwały, bez jednoznacznego, zgodnego z zasadą praworządności wyjaśnienia powodów podejmowanych w takich sprawach decyzji, organy ścigania przyczyniają się do tworzenia wizji społeczeństwa, w której negatywne zachowania, takie jak np. propagowanie faszyzmu lub ideologii rasistowskiej czy szerzenie nienawiści opartej na uprzedzeniach, uznawane jest za akceptowalne.

Skuteczne zwalczanie wszelkich przejawów dyskryminacji, zapobieganie szerzeniu nienawiści opartej na uprzedzeniach, rozpowszechnianiu treści faszystowskich czy ideologii rasistowskiej, a także niezwłoczne eliminowanie z życia publicznego organizacji usprawiedliwiających nienawiść, mają fundamentalne znaczenie nie tylko dla zapewnienia poczucia bezpieczeństwa wszystkim mieszkańcom Polski, ale także dla wzmocnienia demokratycznej podstawy polskiego społeczeństwa, w którym każdej osobie – bez względu na pochodzenie rasowe czy narodowe, wyznanie lub światopogląd – organy ścigania udzielają wsparcia i niezbędnej pomocy prawnej. W tym kontekście, uwzględniając także obowiązki Polski wynikające z szeregu aktów prawa międzynarodowego, w tym m.in. art. 20 ust. 2 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz.U. z 1977 r. nr 38, poz. 167), art. 4 Konwencji w sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Rasowej (Dz.U. z 1969 r. nr 25, poz. 187), czy art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. nr 61, poz. 284), warto podkreślić, że to na organach ścigania ciąży szczególna odpowiedzialność, która wymaga, aby sprawy o podłożu dyskryminacyjnym – obejmujące przypadki przemocy werbalnej i fizycznej – prowadzone były ze specjalną czujnością i wrażliwością wobec pokrzywdzonych, a same zjawiska propagowania ideologii totalitarnej oraz przejawy przestępczości motywowanej uprzedzeniami spotykały się ze stanowczą i niezwłoczną reakcją ze strony państwa.

Obowiązki, jakie w zakresie zwalczania przestępstw motywowanych nienawiścią ciążyą na organach ścigania, zostały trafnie doprecyzowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Co istotne, w ujęciu Trybunału obowiązki te nie kończą się na samym przeprowadzeniu śledztwa, zebraniu i zabezpieczeniu dowodów, zbadaniu wszystkich możliwości wykrycia prawdy i wydaniu decyzji wyczerpująco uzasadnionej, bezstronnej, obiektywnej i nie pomijającej faktów wskazujących na to, że zachowanie sprawcy motywowane było nienawiścią lub uprzedzeniami (por. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie *Celniku przeciwko Grecji*, skarga nr 21449). Orzecznictwo Trybunału wymaga bowiem od organów ścigania

zachowania pewnej szczególnej staranności, czyli podjęcia wszelkich rozsądnych i przewidzianych prawem kroków pozwalających ujawnić, jakie motywy kierowały sprawcą przestępstwa, a przede wszystkim ustalić, jaką rolę w jego działaniu odgrywały uprzedzenia lub nienawiść do określonej grupy społecznej (por. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 31 lipca 2012 r. w sprawie *M. i inni przeciwko Włochom i Bułgarii*, skarga nr 40020/03). Trybunał zauważa przy tym, że skutecznie prowadzone śledztwa wzmacniają potępienie nienawiści w społeczeństwie oraz pozwalają mniejszościom zachować zaufanie, że państwo potrafi chronić je przed zagrożeniem przemocą (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 31 maja 2007 r. w sprawie *Šečić przeciwko Chorwacji*, skarga nr 40116/02).

Przykładem zgodnym z intencją Trybunału podejścia do zwalczania przestępczości motywowanej nienawiścią niewątpliwie było wydanie w 2014 roku Wytycznych Prokuratora Generalnego w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści³. Szczególnie znaczenie miało już samo uznanie każdego postępowania przygotowawczego w sprawie o przestępstwo z nienawiści za sprawę dużej wagi, wyznaczenie konkretnych prokuratur do prowadzenia tego typu spraw, czy zlecenie stałego monitorowania toczących się postępowań. Bez wątpienia jednak wszystkie wskazane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka zasady prowadzenia postępowań w sprawach o przestępstwa motywowane nienawiścią, jak bezstronność, obiektywizm czy szczególna staranność w ujawnianiu motywacji działania sprawcy, mieszczą się w spoczywającym na prokuraturze zadaniu strzeżenia praworządności. Zadanie to, wyrażone wprost w art. 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2017 r., poz. 1767 z późn. zm.), nie wiąże się wyłącznie z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego. To także ochrona konkretnych, materialnych wartości, na straży których stoi obowiązujące prawo, w tym szczególnie istotnej w demokratycznym społeczeństwie zasady równego traktowania.

Mając powyższe na uwadze, pozwalam sobie przesłać Panu Prokuratorowi przykładową listę 21 spraw prowadzonych przez organy ścigania w latach 2015 – 2019, które na różnych etapach objęte były monitoringiem Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i w których działania Prokuratur bądź wydane przez nie postanowienia wzbudziły moje wątpliwości co do zgodności ze wskazanymi wyżej standardami, zwłaszcza ze sformułowanymi przez Europejski Trybunał Praw Człowieka zasadami obiektywizmu i szczególnej staranności w ujawnianiu nienawistnej motywacji w działaniach sprawców. Do tej listy załączam również wykaz 10 spraw, który przygotowało i przesłało do mojego Biura Stowarzyszenie przeciwko Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita po tym, jak poinformowałem opinię publiczną o planowanym wystąpieniu do Pana

³ Wytyczne nr PG VII G 021/54/13 z dnia 26 lutego 2014 roku.

Prokuratora. W wykazie tym Stowarzyszenie opisało sprawy, które w większości, poza sprawą wywieszenia podczas meczu transparentu o treści *KOD, Nowoczesna, GW, Lis, Olejnik i inne ladacznice - dla was nie będzie gwizdów, będą szubienice*, nie były przedmiotem prowadzonych w moim Biurze postępowań wyjaśniających.

Na obu listach znajdują się zarówno sprawy związane ze zgromadzeniami publicznymi, podczas których dochodziło do propagowania symboli czy treści rasistowskich lub faszystowskich, publicznego nawoływania do nienawiści na tle narodowościowym, etnicznym lub wyznaniowym bądź gróźb karalnych kierowanych wobec osób o określonej przynależności politycznej, jak i sprawy dotyczące artykułów, wpisów bądź komentarzy pojawiających się w Internecie, propagujących nienawistne ideologie, nawołujących do nienawiści lub znieważających osoby bądź grupy osób z powodu przypisywanych im cech. Niektóre z opisanych spraw dotyczą działalności organizacji nacjonalistycznych lub osób publicznych, inne uprzedzeń, z którymi zetknęły się osoby fizyczne w sytuacjach życia codziennego.

I. Sprawy dotyczące publicznego propagowania rasizmu, ustroju faszystowskiego lub innych ustrojów totalitarnych, publicznego nawoływania do nienawiści i znieważania osób lub całych społeczności z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej bądź wyznaniowej podczas zgromadzeń publicznych.

1. Propagowanie symboli rasistowskich i faszystowskich podczas manifestacji zorganizowanej w Warszawie, w dniu 1 maja 2014 r., przez Autonomicznych Nacjonalistów (XI.518.6.2015).

W postępowaniu toczącym się pod sygn. akt 5 Ds. 649/14/III, nadzorowanym przez Prokuraturę Rejonową dla Warszawy – Ochoty, potwierdzono, że na flagach i transparentach prezentowanych przez uczestników manifestacji widniały symbole utożsamiane z ideologią rasistowską i neonazistowską, wśród nich krzyż celtycki, uznany za międzynarodowy symbol rasizmu, symbol koła zębatego oraz symbol miecza i młota. Niektóre z tych symboli znalazły się też na odzieży osób biorących udział w marszu. Mimo to, w dniu 30 września 2014 r. Prokuratura umorzyła śledztwo w tej sprawie. W uzasadnieniu wydanego na tę okoliczność postanowienia Prokurator stwierdził, że prezentowanie ww. symboliki nie wyczerpuje znamion czynu zabronionego, o którym mowa w art. 256 § 1 Kodeksu karnego, gdyż samo umieszczenie symbolu w oznaczonym miejscu nie jest tożsame z propagowaniem określonej ideologii. Zdaniem Prokuratury, celem manifestacji, której dotyczyło umorzone dochodzenie, nie było zatem propagowanie faszyzmu.

- 2. Propagowanie symboliki rasistowskiej i nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych i etnicznych podczas uroczystości upamiętniających wybuch Powstania Warszawskiego, obchodzonych w Warszawie w dniu 1 sierpnia 2015 r., oraz antyimigranckiej manifestacji zorganizowanej 25 sierpnia 2015 r. przez Młodzież Wszechpolską i Obóz Narodowo Radykalny (XI.518.33.2015).**

Postanowieniem z dnia 30 września 2015 r. o sygn. akt 1 Ds. 850/15/KW Prokuratura Rejonowa dla Warszawy Śródmieścia odmówiła wszczęcia dochodzenia w sprawie publicznego propagowania rasizmu oraz publicznego nawoływania do nienawiści na tle narodowościowym, etnicznym lub wyznaniowym podczas obchodów rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego w dniu 1 sierpnia 2015 r. oraz zorganizowanej przez ONR i Młodzież Wszechpolską antyimigranckiej manifestacji, która przeszła ulicami Warszawy w dniu 25 sierpnia 2015 r. Przeprowadzona przez Prokuraturę analiza dostępnych w Internecie fotorelacji i nagrań potwierdziła, że podczas obu manifestacji uczestnicy prezentowali flagi z symbolem krzyża celtyckiego. Zdaniem Prokuratora to jednak nie wystarczyło, aby swoim zachowaniem manifestanci wypełnili znamiona przestępstwa publicznego propagowania totalitarnego ustroju państwa lub publicznego nawoływania do nienawiści na tle rasowym, narodowościowym bądź etnicznym, tj. czynów, o których mowa w art. 256 § 1 Kodeksu karnego. Prokurator uznał, że działanie sprawcy przestępstwa z art. 256 § 1 Kodeksu nie może ograniczać się tylko do pochwalania, z zamiarem przekonania innych, określonej ideologii szerzonej przez skrajne ruchy polityczne (tj. ideologii rasizmu, której symbolem jest krzyż celtycki). Przepis ten mówi bowiem o propagowaniu ustroju państwa, a nie ideologii, filozofii czy poglądów. Dla bytu omawianego przestępstwa, jak twierdzi Prokurator, konieczne jest zatem prezentowanie przez sprawcę konkretnych rozwiązań ustrojowych państwa totalitarnego, czyli nazistowskiej III Rzeszy, faszystowskich Włoch, ZSRR lub innych krajów obozu komunistycznego, ewentualnie systemu państwowego jeszcze nie istniejącego, ale projektowanego. Tym samym, zdaniem Prokuratora, nie można przyjąć, że krzyż celtycki jest tożsamy z symboliką ustroju totalitarnego oraz że zamiarem osób prezentujących ten symbol podczas publicznych manifestacji było propagowanie takiego ustroju. Samego prezentowania flag z symbolem krzyża celtyckiego, jeśli nie towarzyszyły temu gesty, wypowiedzi czy hasła ewidentnie rasistowskie lub ksenofobiczne, niepodobna też uznać za wypełnienie znamion przestępstwa publicznego nawoływania do nienawiści na tle rasowym, narodowościowym, etnicznym czy wyznaniowym.

- 3. Publiczne nawoływanie do nienawiści wobec muzułmanów na tle różnic wyznaniowych, rasowych i etnicznych podczas przemówienia wygłoszonego przez Justynę H w trakcie zgromadzenia publicznego pod hasłem *W obronie***

chrześcijańskiej Europy, zorganizowanego we Wrocławiu w dniu 27 września 2015 r. (XI.518.31.2017).

W dniu 20 czerwca 2016 r. Prokuratura Rejonowa dla Wrocławia – Starego Miasta skierowała do Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia akt oskarżenia przeciwko Justynie H., w którym postawiła oskarżonej zarzut publicznego nawoływania do nienawiści wobec nieokreślonej grupy muzułmanów na tle różnic wyznaniowych i rasowych, do czego dojsć miało podczas wygłaszania przemówienia w trakcie zgromadzenia publicznego, zorganizowanego we Wrocławiu w dniu 27 września 2015 r. Prokurator nie miał wątpliwości, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, iż swoim zachowaniem Justyna H. zrealizowała znamiona zarzucanego jej czynu. Podczas przemowy szerzyła wrogość do muzułmanów z uwagi na ich przynależność wyznaniową oraz wobec osób czarnoskórych z uwagi na przynależność rasową. Nawiązywała do stereotypów dotyczących muzułmanów, a poprzez wywoływanie lęku odwoływała się także do negatywnych uczuć osób biorących udział w zgromadzeniu. Przemówienie, zdaniem Prokuratora, sprowadzało się do wypowiedzi, które wzbudzały uczucia silnej niechęci, złości, braku akceptacji i wrogości wobec grupy wyznaniowej, podtrzymywały negatywne nastawienie wobec tej grupy, a tym samym podkreślały uprzywilejowanie i wyższość narodu. Sprawa prowadzona była pod sygn. akt PR 2 Ds. 366.2015.

Akt oskarżenia został doręczony oskarżonej, a Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia wyznaczył termin rozprawy na dzień 5 października 2016 r. W dniu 22 września 2016 r. Prokuratura Rejonowa dla Wrocławia – Starego Miasta wystąpiła jednak do Sądu z wnioskiem o przekazanie akt sprawy celem uzupełnienia śledztwa. W dniu 5 kwietnia 2017 r. sprawa została ostatecznie przejęta przez wrocławską Prokuraturę Okręgową.

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2017 r., wydanym pod nową sygn. akt PO II Ds. 50.2017, Prokurator Okręgowy we Wrocławiu umorzył śledztwo w niniejszej sprawie po stwierdzeniu, że swoim przemówieniem Justyna H. nie wypełniła znamion czynu zabronionego, o którym mowa w art. 256 § 1 Kodeksu karnego. W uzasadnieniu swojego postanowienia Prokurator w minimalnym stopniu odniósł się bezpośrednio do treści przemówienia Justyny H. Przeprowadził natomiast wzbogacone doktryną i orzecnictwem rozważania na temat wolności wyrażania opinii i publicznego ujawniania własnych poglądów, wynikających m.in. z art. 54 Konstytucji RP, oraz relacji pomiędzy tą normą konstytucyjną a art. 256 § 1 Kodeksu karnego. W konkluzji swojego wyводу Prokurator uznał, że wszelkie wątpliwości, czy wypowiedzi Justyny H. wypełniają

znamiona przestępstwa czy też podlegają wolności wyrażania opinii, należy rozstrzygnąć na korzyść oskarżonej.

4. Obchody 82. Rocznicy powstania Obozu Narodowo – Radykalnego: antyislamskie i antysemitckie hasła podczas marszu ONR w Białymstoku w dniu 16 kwietnia 2016 r. (XI.518.32.2016)

Postanowieniem z dnia 17 września 2016 r. o sygn. akt PO I Ds. 26.2016 Prokurator Okręgowy w Białymstoku umorzył dochodzenie w sprawie publicznego nawoływania do nienawiści i publicznego znieważenia grupy osób z powodu ich narodowości, pochodzenia etnicznego lub wyznania podczas marszu zorganizowanego przez Obóz Narodowo - Radykalny w Białymstoku w dniu 16 kwietnia 2016 r. Prokurator uznał, że zachowanie organizatorów i uczestników marszu nie wyczerpało znamion przestępstw z art. 256 § 1 i art. 257 Kodeksu karnego. Według Prokuratora, zgromadzony w sprawie materiał nie ujawnił m.in., aby podczas manifestacji skandowane było antysemitckie w treści hasło: *a na drzewach zamiast liści będą wisieć syjoniści*. Co innego wynikało jednak z przekazanej Prokuraturze dokumentacji sporządzonej przez Policję, która zabezpieczała ww. wydarzenie. Tam hasło to zostało odnotowane. Zostało też zarejestrowane na nagraniu opublikowanym na stronie internetowej www.tvn24.pl. W swoim postanowieniu Prokurator Okręgowy w żaden sposób nie odniósł się też do innego, odnotowanego przez Policję i znieważającego wyznawców islamu hasła: *polskie kozy obronimy, islamistów nie wpuścimy*. Hasło to wprost nawiązywało zaś do niezwykle poniżającego i obraźliwego sądu na temat muzułmanów, którego publiczne powielanie powinno zostać ocenione pod kątem wypełnienia znamion czynu zabronionego z art. 257 Kodeksu karnego.

5. Publiczne nawoływanie do nienawiści i publiczne znieważanie grupy ludności z powodu przynależności narodowej, etnicznej lub wyznaniowej w wypowiedziach b. księdza Jacka M (XI.518.41.2018).

Rzecznik Praw Obywatelskich prowadził osobne postępowanie wyjaśniające w sprawie działań podejmowanych przez organy ścigania w związku z wypowiedziami b. księdza Jacka M podczas odbywających się w Białymstoku w dniu 16 kwietnia 2016 r. obchodów 82. rocznicy powstania Obozu Narodowo Radykalnego. Obchody te rozpoczęła msza w białostockiej Bazylice Mniejszej WNMP, w trakcie której ówczesny ks. Jacek M wygłosił kazanie o treści mogącej wypełniać znamiona przestępstw publicznego nawoływania do nienawiści i publicznego znieważania osób narodowości żydowskiej lub wyznawców judaizmu. Dochodzenie w sprawie kazania ks. M prowadziła najpierw Prokuratura Rejonowa dla Białegostoku – Południa, potem sprawa przekazana została białostockiej Prokuraturze Okręgowej. Ta ostatnia, postanowieniem z

dnia 17 września 2016 r., umorzyła postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu postanowienia, w kontekście wypowiedzi ks. M , Prokuratura szczegółowo przytoczyła treść kazania uznając przy tym, że wszystkie negatywne wypowiedzi na temat Żydów odnosiły się do określonych zdarzeń lub faktów historycznych (np. do niewoli egipskiej) i, jako takie, stanowiły opinię, która nie wypełniła znamion czynu zabronionego. Sprawa prowadzona była pod sygn. akt PO 1 Ds. 26.2016.

W czerwcu 2018 r. w mediach ukazały się informacje, że Prokuratura Rejonowa dla Wrocławia – Starego Miasta planuje wystąpić przeciwko Jackowi M z aktem oskarżenia, w którym prawdopodobnie postawiony miał zostać zarzut publicznego nawoływania do nienawiści w czynie ciągłym, w okresie od kwietnia 2016 r. do marca 2017 r. Prokuratura wrócić miała tym samym do sprawy kazania, które b. ks. M wygłosił w dniu 16 kwietnia 2016 r. w białostockiej Bazylice. Wkrótce po ujawnieniu tej informacji media doniosły, że niniejsza sprawa przeniesiona ma zostać z Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia – Starego Miasta do wrocławskiej Prokuratury Okręgowej⁴. Prokurator Okręgowy we Wrocławiu, zapytany przez Rzecznika Praw Obywatelskich o podjęte w sprawie działania zapewnił, że postępowanie pozostaje w toku i że nie podjęto decyzji o przeniesieniu sprawy z Prokuratury Rejonowej do Okręgowej. Prokurator potwierdził też, że sporządzone zostało postanowienie o przedstawieniu Jackowi M zarzutów o czyn z art. 256 § 1 i art. 257 Kodeksu karnego, jednak nie zostało ono jeszcze ogłoszone podejrzanemu. Odpowiedź z Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu datowana była na 26 lipca 2018 r. i wpłynęła do Biura Rzecznika w dniu 3 sierpnia 2018 r. Wbrew zawartym w nin. odpowiedzi informacjom, w dniu 2 sierpnia 2018 r. sprawa została odebrana Prokuraturze Rejonowej dla Wrocławia – Starego Miasta i przekazana do Prokuratury Okręgowej w Białymstoku, gdzie pod nową sygn. akt, PO 1 Ds. 65.2018, połączona została z podjętą ponownie sprawą dotyczącą kazania wygłoszonego przez ks. M w Białymstoku w kwietniu 2016 r.

Z Prokuratury Okręgowej w Białymstoku Rzecznik otrzymał wyjaśnienia, iż w sprawie prowadzonej pod sygn. akt 1 Ds. 65.2018 Jacek M ma status podejrzanego, a sporządzone wcześniej postanowienie o postawieniu mu zarzutów nie zostało ogłoszone, gdyż jego konstrukcja prawna wymaga dalszej weryfikacji.

6. Publiczne propagowanie faszystowskiego ustroju państwa podczas święta Nocy Kupały, zorganizowanego przez Nacjonalistyczne Stowarzyszenie Zadruga w Bahiej Górze, w gminie Choroszcz, w czerwcu 2016 r. (XI.518.75.2016).

⁴ red. J. Harłukowicz: *Będą zarzuty dla byłego księdza Jacka M. za nawoływanie do nienawiści wobec Żydów*, Gazeta Wyborcza, 15 czerwca 2018 r., *Prokuratura chroni antysemitę. Parasol ochronny nad byłym księdzem Jackiem M.*, Gazeta Wyborcza, 28 czerwca 2018 r.

Postanowieniem z dnia 29 listopada 2016 r. o sygn. akt PR Ds. 638.2016 Prokuratura Rejonowa w Białymstoku umorzyła, po stwierdzeniu braku znamion czynu zabronionego, dochodzenie w sprawie publicznego propagowania faszystowskiego ustroju państwa podczas święta Nocy Kupały, zorganizowanego w Babiej Górze k. Choroszcy przez stowarzyszenie Zadruga. Głównym rekwizytem użytym przez organizatorów i uczestników wydarzenia była płonąca swastyka. Niektóre osoby uczestniczące w tym wydarzeniu miały na lewym ramieniu czerwone opaski przypominające opaski ze swastyką, noszone przez funkcjonariuszy III Rzeszy. Nagranie z obchodów święta Nocy Kupały zostało upublicznione na stronie internetowej stowarzyszenia. W ocenie Prokuratora, w omawianym przypadku nie doszło jednak do popełnienia przestępstwa publicznego propagowania ustroju faszystowskiego, o którym mowa w art. 256 § 1 Kodeksu karnego. Obchody zorganizowane zostały w lesie i były dostępne wyłącznie dla określonego grona osób, wobec czego, zdaniem Prokuratora, nie zostało wypełnione jedno ze znamion ww. czynu zabronionego, jakim jest publiczne działanie sprawcy. Także opublikowanie nagrania na stronie internetowej nie wyczerpało, w ocenie organu, znamion omawianego przestępstwa: okoliczności i kontekst zdarzenia nie wskazywały bowiem na to, aby organizatorzy i uczestnicy wydarzenia działali z zamiarem propagowania faszystowskiego ustroju państwa.

7. Przedłużające się postępowanie w sprawie dotyczącej publicznego propagowania faszystowskiego ustroju państwa i publicznego nawoływania do nienawiści na tle rasowym i wyznaniowym podczas Marszu Niepodległości, zorganizowanego w Warszawie w dniu 11 listopada 2017 r. (XI.518.90.2017).

W dniu 15 listopada 2017 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Prokuratora Okręgowego w Warszawie wystąpienie, w którym przedstawił swoją ocenę hasel i symboli propagowanych przez niektórych uczestników warszawskiego Marszu Niepodległości. Podczas Marszu, obok polskich barw narodowych, pojawiły się symbole krzyża celtyckiego, symbol czarnego słońca, znaku wykorzystywanego przez członków formacji Waffen SS, czy skrót NS, pochodzący prawdopodobnie od określenia „narodowy socjalizm”, tj. ideologii hitlerowskiej III Rzeszy. Obecne były też transparenty gloryfikujące ideologię „czystości rasowej” lub wyższości przedstawicieli białej rasy, prezentujące hasła „Biała Europa braterskich narodów”, czy „Europa będzie biała albo bezludna”.

Propagowanie tego typu hasel i symboliki, zdaniem Rzecznika, mogło wypełnić przesłanki przestępstwa z art. 256 § 1 Kodeksu karnego, zarówno w kontekście publicznego propagowania ustroju totalitarnego, jak i publicznego nawoływania do nienawiści na tle rasowym. Rzecznik zasugerował też, aby wpisanie rasistowskiego symbolu w polskie godło państwowe (dot. krzyża celtyckiego wpisanego w orła, który to symbol widniał na ubiorze

osób prawdopodobnie wchodzących w skład straży marszu) Prokuratura oceniła z perspektywy czynu zabronionego z art. 137 § 1 Kodeksu karnego, tj. publicznego znieważenia godła państwowego.

Pismo Rzecznika zostało potraktowane jako zawiadomienie o przestępstwie. Postępowanie w ww. sprawie toczy się, pod sygn. akt PO I Ds. 292.2017, od listopada 2017 r. Według posiadanych przez Rzecznika informacji, w sprawie nadal prowadzone są czynności zmierzające do zidentyfikowania uczestników Marszu, których zachowanie mogło wypełniać znamiona przestępstw z art. 256 § 1 Kodeksu karnego.

8. Napaść na uczestniczki kontrmanifestacji, które w Warszawie, w dniu 11 listopada 2017 r., usiłowały zatrzymać Marsz Niepodległości (11.519.1232.2017).

Postępowanie prowadzone przez Prokuraturę Okręgową w Warszawie w sprawie napaści na uczestniczki kontrmanifestacji, które w dniu 11 listopada 2017 r., w ramach protestu zablokowały trasę Marszu Niepodległości, zostało nieprawomocnie umorzone – w zakresie pobicia protestujących wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, zaś w pozostałym zakresie – z powodu braku interesu publicznego w kontynuowaniu ścigania z urzędu. Uzasadniając umorzenie Prokurator przyznał, że uczestnicy Marszu Niepodległości *podchodzili do pokrzywdzonych usiłując wyrwać transparent, zadawali kopnięcia, popychali, po czym szli dalej. Zachowania te, w odbiorze pokrzywdzonych mogły jawić się jako zorganizowany atak na nie, ale oceniane obiektywnie wskazują, że nie były one objęte umyślnością.* Zdaniem Prokuratora, *zamiarem atakujących nie było bowiem objęcie wzajemnym porozumieniem pobicie pokrzywdzonych, lecz okazanie swojego niezadowolenia, że pokrzywdzone znalazły się na trasie ich przemarszu.* W ocenie Prokuratora istotne znaczenie dla umorzenia sprawy miał też fakt, że *umiejscowienie obrażeń jakie doznały pokrzywdzone (przede wszystkim okolice nóg, pośladków, nadgarstka), ich charakter (zasiniaczenia, obtarcia naskórka, zadrapania) wskazują, iż przemoc ze strony napastników nakierowana była na mniej newralgiczne części ciała, z tego też względu nie można mówić aby zamiarem atakujących był objęty skutek w postaci narażenia pokrzywdzonych na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub naruszenie czynności narządu ciała powyżej 7 dni.*

9. Powieszenie na szubienicach zdjęć europosłów podczas manifestacji zorganizowanej przez Ruch Narodowy Regionu Śląsko-Zagłębiowski w Katowicach w dniu 27 listopada 2017 r. (BPK.566.2.2017).

Postępowanie w sprawie powieszenia na szubienicach zdjęć europosłów w trakcie manifestacji zorganizowanej przez Ruch Narodowy Regionu Śląsko-Zagłębiowski toczy się, pod sygn. akt PO I Ds 154.2017, od listopada 2017 r. Z wyjaśnień udzielonych

Rzecznikowi przez Prokuratora Okręgowego w Katowicach w dniu 2 stycznia 2019 r. wynika, że obecnie prowadzone są czynności procesowe, mające na celu pozyskanie materiału dowodowego w ramach międzynarodowej pomocy prawnej. Jak bowiem wskazują doniesienia medialne, w ramach tego samego postępowania Prokuratura postanowiła zbadać też inny wątek, dotyczący gróźb karalnych, które europosłowie mieli dostawać przez telefon, Internet oraz w listach. Część wiadomości zawierających pogroźki pochodziła z USA. W związku z tym, w celu ustalenia pełnych danych osobowych i adresowych osób, które kierowały gróźbami, Prokurator zwrócił się z wnioskiem o pomoc do odpowiednich instytucji w Stanach Zjednoczonych Ameryki⁵.

W dniu 7 stycznia 2019 r., w wystąpieniu skierowanym do Prokuratora Regionalnego w Katowicach Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził swoje zaniepokojenie przedłużającym się postępowaniem oraz przyjętą przez Prokuraturę taktyką procedowania sprawy i poprosił Prokuratora Regionalnego o objęcie tej sprawy nadzorem służbowym.

10. Nawoływanie do nienawiści na tle narodowościowym i etnicznym oraz propagowanie faszystowskiego ustroju państwa podczas III Hajnowskiego Marszu Pamięci Żołnierzy Wyklętych w dniu 24 lutego 2018 r. (XI.518.16.2018).

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Białymstoku w postanowieniu z dnia 17 września 2018 r. o sygn. akt PR Ds. 1194.2018 zatwierdził umorzenie dochodzenia w sprawie publicznego propagowania faszystowskiego ustroju państwa oraz publicznego nawoływania do nienawiści i znieważenia grupy ludności z powodu przynależności narodowej podczas zgromadzenia zorganizowanego w Hajnówce, w dniu 24 lutego 2018 r., pod nazwą „III Hajnowski Marsz Pamięci Żołnierzy Wyklętych”. Przedmiotem postępowania było zachowanie organizatorów i uczestników Marszu, którzy podczas publicznego zgromadzenia prezentowali symbole krzyża celtyckiego, odznaki trupiej główki z piszczelami, tzw. „Totenkopff”, z literami ŚWO (Śmierć Wrogom Ojczyzny), a także wznosili okrzyki „Narodowa Hajnówka” i „Bury, nasz bohater” oddając tym samym hołd Romualdowi Rajsowi ps. „Bury”, oskarżanemu o popełnienie udokumentowanych przez Instytut Pamięci Narodowej zbrodni na ludności prawosławnej narodowości białoruskiej, dokonanych na przełomie stycznia i lutego 1946 r. w Zaleszczanach, Puchałach Starych, Zaniach i Końcówźnie. W ww. zachowaniu Prokurator nie dopatrył się znamion przestępstw z art. 256 §1 i art. 257 Kodeksu karnego. Czaszkę z piszczelami, mimo że dokładnie odwzorowywała ona wzór symbolu „SS-Totenkopff”, Prokurator uznał za inny symbol historyczny – odznakę honorową Narodowego Zjednoczenia Wojskowego wprowadzoną w grudniu 1945 r., choć, jak sam zauważył, nie zachował się wzór graficzny

⁵ Za: <https://wiadomosci.wp.pl/szubienica-z-portretami-europoslow-platfomy-prokuratura-prosi-o-pomoc-usa-6335266667694209a>

tej odznaki. Prokurator doszedł również do wniosku, że prezentowanie w publicznym miejscu krzyża celtyckiego nie może być utożsamiane z rasizmem, mową nienawiści, czy też propagowaniem totalitarnego ustroju państwa. Organ nie odniósł się też do hasła i okrzyków wznoszonych przez uczestników Marszu.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2018 r. o sygn. akt VII Kp 186/18, Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, wydział zamiejscowy w Hajnówce, po rozpatrzeniu zażalenia wniesionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich, uchylił postanowienie Prokuratury i przekazał sprawę do ponownego zbadania. W uzasadnieniu Sąd wprost stwierdził, że zebrany w sprawie materiał dowodowy został przez Prokuraturę oceniony mało wnikliwie i wręcz jednostronnie. Przy ocenie wystąpienia znamion przestępstw publicznego nawoływania do nienawiści oraz propagowania rasizmu i ustroju faszystowskiego Prokurator pominął istotny w sprawie kontekst społeczny, wyznaniowy i etniczny. Nie wziął m.in. pod uwagę charakterystyki miejsca manifestacji (wieloetnicznej i wielowyznaniowej Hajnówki), jej daty oraz wyraźnego nawiązania do postaci Burego. Zdaniem Sądu Prokurator popełnił też błąd zaniechania, odstępując od skorzystania z opinii biegłych na okoliczność znaczeń przypisywanych symbolom krzyża celtyckiego i czaszki Totenkopff wpisanej w trójkąt z literami ŚWO. W niniejszej sprawie ponownie zatem zostanie przeprowadzone dochodzenie.

II. Groźby karalne, publiczne nawoływanie do nienawiści i publiczne znieważenie osoby lub grupy osób z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej lub wyznaniowej – art. 119 § 1, art. 256 § 1 i art. 257 Kodeksu karnego.

1. Odmowa wpuszczenia obywatela Ukrainy do lokalu gastronomicznego wyłącznie z powodu przynależności narodowej (XI.518.29.2015).

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2015 r., wydanym pod sygn. akt 4 Ds. 38/15, Prokurator Rejonowy dla Bydgoszczy – Południe umorzył dochodzenie w sprawie publicznego znieważenia obywatela Ukrainy, które polegać miało na niewpuszczeniu pokrzywdzonego do lokalu wyłącznie z powodu jego przynależności narodowej. W trakcie dochodzenia Prokurator ustalił, że właściciel lokalu rzeczywiście wydał pracownikom ochrony polecenie, aby nie wpuszczali do pubu osób pochodzenia ukraińskiego. Polecenie to właściciel uzasadniał bezpieczeństwem klientów: w jego opinii Ukraińcy, poprzez swoje agresywne zachowania, stanowić mieli dla pozostałych klientów zagrożenie. W zachowaniu kierownictwa i personelu lokalu Prokurator nie dopatrył się znamion czynu zabronionego, opisanego w art. 257 Kodeksu karnego. Zdaniem Prokuratora, odmowa wpuszczenia pokrzywdzonego do pubu nie wynikała z zamiaru jego publicznego znieważenia z powodu narodowości, a jedynie z obawy przed agresywnym zachowaniem obywateli Ukrainy. W

uzasadnieniu postanowienia Prokurator trafnie zauważył, że sprawca przestępstwa opisanego w art. 257 Kodeksu karnego musi zarówno mieć świadomość określonych cech pokrzywdzonego (np. narodowości), jak i chcieć naruszenia jego godności z powodu tych cech, a istota samego czynu nie może polegać wyłącznie na znieważeniu, ale na okazaniu osobie lub osobom, charakteryzowanym jako „inne” ich niższości i zanegowaniu ich prawa do równego traktowania. Prokurator nie wyjaśnił jednak, jakie okoliczności sprawy przemawiają za tym, aby odstąpić od przypisania personelowi lub właścicielowi pubu takiej właśnie motywacji działania. Co istotne Prokurator nie kwestionował, że zachowanie personelu miało charakter publiczny.

2. Homofobiczny w treści wpis na portalu internetowym www.sadistic.pl (XI.518.62.2017).

W lutym 2015 r. do Prokuratury Rejonowej Warszawa Śródmieście wpłynęło zawiadomienie w sprawie komentarza zamieszczonego na stronie internetowej www.sadistic.pl o treści: *pierdolony pedał w rurkach... wrecz wskazane jest bicie takiego gówna do krwi* (pisownia oryginalna). Prokurator, postanowieniem o sygn. akt I Ds. 335/15/KW, odmówił jednak wszczęcia w tej sprawie dochodzenia uznając, że autor wpisu swoim zachowaniem nie wypełnił znamion czynów określonych w art. 255 lub art. 257 Kodeksu karnego, czyli, odpowiednio, publicznego nawoływania do popełnienia występku i publicznego znieważenia osoby lub grupy osób z powodu wymienionych w przepisie cech chronionych, wśród których nie ma jednak orientacji seksualnej. Odnosząc się do znamion pierwszego z ww. czynów Prokurator uznał, że słowa *wskazane jest bicie* są tylko stwierdzeniem, a nie wezwaniem do popełnienia konkretnego występku. Dodatkowo, zdaniem Prokuratora, autor komentarza nie mógł znać prawdziwej orientacji seksualnej osoby, do której odnosił swój wpis, wobec czego komentarz był *oderwany* od domniemywanej w tym przypadku cechy pokrzywdzonego.

3. Wpis nawołujący do przemocy wobec grupy migrantów, zamieszczony na portalu społecznościowym Facebook, na profilu Mariusza P (XI.518.10.2016).

Postanowieniem z dnia 26 lutego 2016 r. o sygn. akt PR I Ds. 139.2016 Prokurator Rejonowy dla Warszawy Śródmieście odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie publicznego stosowania groźby karalnej oraz publicznego nawoływania do nienawiści wobec grupy uchodźców przebywających we francuskim mieście Calais z powodu ich przynależności narodowej, a także publicznego znieważenia ww. grupy osób z tych samych powodów, do czego dojść miało za pośrednictwem profilu Mariusza P na portalu społecznościowym Facebook. Prowadzone przez Prokuraturę czynności dotyczyły

zamieszczonego na ww. portalu zdjęcia mężczyzny prezentującego kij bejsbolowy z podpisem: *Z tym będę czekał na naczepie do UK przed wjazdem na prom z Calais Mariusz P*

Transport. Na naczepie będzie przyspieszona nauka asymilacji. Zdjęcie i wpis stanowić miały komentarz autora do informacji medialnych o napaściach grup migrantów na ciężarówce w porcie Calais. W sprawie tej pojawił się również wątek wcześniejszego wpisu na ww. profilu, usuniętego jeszcze przed podjęciem czynności przez Prokuraturę, który głosił: *Nie mam litości śmiecie ludzkie!!!! Mnie tam dać i nie pożałuję bejsbola, zero tolerancji!!!!* W ocenie Prokuratury, wypowiedzi na profilu Mariusza P

nie wyczerpywały w pełni znamion przestępstw z art. 119 § 1 (w zakresie groźby karalnej motywowanej pochodzeniem narodowym lub etnicznym), art. 256 § 1 czy art. 257 Kodeksu karnego. Prokurator ocenił co prawda cytowane wyżej wpisy jako negatywne, niestosowne i nieadekwatne do zagrożenia ze strony imigrantów na francuskim wybrzeżu, ale uznał jednocześnie, że ich kontekst nie daje podstaw do stwierdzenia, że zachowanie autora motywowane było przynależnością narodową, rasową czy wyznaniową osób, do których odnosiły się te wypowiedzi. Zdaniem Prokuratora, wpisy nie stanowiły nawoływania do nienawiści w rozumieniu art. 256 § 1 Kodeksu, gdyż nie zachęcały wprost innych osób do odczuwania skrajnej niechęci wobec obcokrajowców czy też uchodźców na tle różnic narodowościowych. Zamiarem autora nie było, jak twierdzi Prokurator, wzbudzenie wrogości do poszczególnych osób lub grup społecznych, podobnie, jak powodem użytego w komentarzu, pogardliwego sformułowania o *ludzkich śmieciach* nie była przynależność narodowa, etniczna czy wyznaniowa, ale zachowanie grupy imigrantów. Tezę tę Prokurator wywiódł m.in. z faktu, że w żadnej ze swoich wypowiedzi autor nie nawiązywał do rasy, pochodzenia etnicznego, narodowości, religii, czy też innych cech lub właściwości chronionych wskazanymi wyżej przepisami Kodeksu karnego.

4. Propagowanie ideologii separatyzmu rasowego na stronie internetowej mazowieckiej brygady Obozu Narodowo Radykalnego (XI.518.91.2017).

Prokurator Prokuratury Rejonowej dla Warszawy – Ochota, postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2018 r. o sygn. akt PR 1 Ds. 91.2018, odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie publicznego nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych oraz publicznego propagowania faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa, czyli przestępstw z art. 256 § 1 Kodeksu karnego, polegającego na zamieszczeniu na stronie internetowej www.onrbrygadamazowiecka.pl materiału pod tytułem „Separatyzm rasowy – odpowiedź na multikulti w XXI wieku”. Prokurator uznał, że sugestie autora tego materiału, jakoby osoby o innym niż biały kolorze skóry, imigranci, mieli większą niż Europejczycy skłonność do popełniania przestępstw i częściej dopuszczali się aktów agresji fizycznej i seksualnej (*wzrastające statystyki*

przestępczości/napadów rabunków, gwałtów i mordów/ dzięki „działalności” tylko rzekomo biednych uchodźców), czy też twierdzenia, że mieszanie się ras, jakie ma miejsce wskutek kryzysu migracyjnego, jest czynnikiem mającym doprowadzić do kulturowego i rasowego zniszczenia Europy i że należy przywrócić odpowiednią równowagę między poszczególnymi rasami oraz terytoriami przynależnymi każdej rasie, nie wypełniają znamion przestępstwa publicznego nawoływania do nienawiści i nie propagują totalitarnego ustroju państwa czy ideologii rasistowskiej. Według Prokuratora, wypowiedzi autora artykułu nie stanowią siania nienawiści, nie namawiają, ani nie skłaniają do wrogości wobec innej osoby czy osób ze względu na ich przynależność rasową, nie wzbudzają nawet uczucia silnej niechęci, złości, braku akceptacji wobec poszczególnych osób lub całych grup społecznych.

Nie bez znaczenia dla ogólnej oceny działań Prokuratury w niniejszej sprawie jest też fakt, że Prokuratura odmówiła wszczęcia dochodzenia, mimo że żądał tego Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 14 pkt 5 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich. Żądanie, o którym mowa w art. 14 pkt 5 wspomnianej ustawy, o czym warto przypomnieć, jest postacią zawiadomienia kwalifikowanego, a skutkiem, jaki ma ono wywrzeć w sferze procesowej, jest wszczęcie postępowania przygotowawczego. Zgłoszone przez Rzecznika Praw Obywatelskich żądanie nie podlega zatem kontroli prokuratury i weryfikacji w ramach przedprocesowych czynności sprawdzających. Organy ścigania, które otrzymują od Rzecznika Praw Obywatelskich ww. żądanie, obowiązane są niezwłocznie wszcząć postępowanie przygotowawcze w zgłoszonej przez Rzecznika sprawie o przestępstwo ścigane z urzędu. Tego obowiązku Prokurator Rejonowy dla Warszawy – Ochoty nie dopełnił.

Po rozpatrzeniu złożonego przez Rzecznika Praw Obywatelskich zażalenia Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, postanowieniem z dnia 21 września 2018 r. o sygn. akt III Kp 726/18, uchylił postanowienie Prokuratury i przekazał jej sprawę do dalszego prowadzenia. W dniu 10 października 2018 r. Rzecznik powiadomiony został o wszczęciu dochodzenia.

5. Wywieszenie podczas meczu piłki nożnej w dniu 8 maja 2016 r. w Warszawie transparentu o treści: *KOD, Nowoczesna, GW, Lis, Olejnik i inne ladacznice - dla was nie będzie gwizdów, będą szubienice (II.519.441.2018).*

Postępowanie, które prowadziła Prokuratura Rejonowa dla Warszawy - Śródmieścia pod sygn. akt PR I Ds. 720.2017.HS, zostało nieprawomocnie umorzone postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2018 r. wobec braku informacji dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego. W toku postępowania ustalono dane czterech osób wywieszających transparent. Osoby te zostały przesłuchane. Jak jednak twierdzi Prokuratura, nie uzyskano dowodów, z których w sposób jednoznaczny wynikałoby, że

osoby, które wywiesiły przedmiotowy transparent podczas meczu działały w zamiarze stosowania groźby bezprawnej lub nawoływania do przestępstwa. Prokurator powołał się w tym kontekście na wyjaśnienia jednego z przesłuchanych, który twierdził, że nie mógł poznać treści transparentu, gdyż *otrzymał go zwiniełego w rulonie, podobnie jak inne transparenty, które miały być rozwinięte podczas meczu.*

6. Wpis nawołujący do nienawiści wobec muzułmanów na portalu Facebook (XI.518.18.2017).

Postanowieniem z 1 lutego 2017 r., sygn. akt PR I Ds. 57.2017, zatwierdzonym przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej dla Warszawy – Ochoty, odmówiono wszczęcia dochodzenia w sprawie publicznego nawoływania do nienawiści na tle różnic wyznaniowych, tj. przestępstwa z art. 256 § 1 Kodeksu karnego, polegającego na umieszczeniu na portalu Facebook wpisu o treści: *nie jestem rasistką ale krew mi już buzuje jak słyszę co wyprawiają. zginęło 12 osób zabić 12-tu muzułmanów niech wiedza ze poniosą takie same żniwo swoich czynów!!!!!!* (pisownia oryginalna). Wpis zamieszczony został pod postem ze zdjęciem polskiego kierowcy, który zginął w zamachu terrorystycznym w Berlinie w dniu 19 grudnia 2016 r. Zatwierdzone przez Prokuratora postanowienie opierało się na ocenie, że ww. komentarz stanowi impulsywną reakcję na silne, negatywne emocje wywołane skutkami zamachu dokonanego przez muzułmańskiego ekstremistę. Okoliczność ta była dla organu prowadzącego sprawę na tyle oczywista, że nie uznał on nawet za celowe ustalenie tożsamości autora wpisu i przesłuchanie go na okoliczność sprawy. Nie przeszkodziło to organowi stwierdzić, że podłożem wpisu nie było „samo w sobie” tło różnic wyznaniowych, lecz utożsamianie przez autora wszystkich muzułmanów z terrorystami. Jakkolwiek, zdaniem organu, takie uproszczenie jest nietrafne to jednak nie ma znaczenia dla oceny zamiaru autora. Ocena ta byłaby natomiast inna, gdyby wpis o takiej samej treści został zamieszczony nie pod zdjęciem osoby, która zginęła w zamachu terrorystycznym, ale np. pod treściami przedstawiającymi wyznawców islamu w sytuacji akceptowalnej społecznie.

7. Publiczne nawoływanie do nienawiści i publiczne znieważenie działacza Związku Ukraińców w Polsce na portalu Facebook (XI.518.33.2017).

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2017 r., sygn. akt PR 4 Ds. 291.2017, Prokurator Rejonowy dla Warszawy – Pragi Południe odmówił, wobec braku znamion czynu zabronionego, wszczęcia dochodzenia w sprawie publicznego nawoływania do nienawiści i publicznego znieważenia działacza Związku Ukraińców w Polsce z powodu jego przynależności narodowej, poprzez zamieszczenie na portalu Facebook wulgarnego w treści wpisu: *śłuchaj banderowcu wypierdalaj z Polski, bo nawet Ukraińcy którzy teraz*

przyjeżdżają to cię opluwają, jak kurwo nie wierzysz to przejdź się na Olimpie na Gorczewskiej i posłuchaj co na ciebie mówią plują ty śmieciu banderowski (pisownia oryginalna). W ocenie Prokuratora, autor wpisu nie wyczerpał znamion czynów zabronionych z art. 256 § 1 i art. 257 Kodeksu karnego, gdyż jego wypowiedzi, jakkolwiek nacechowane silnymi emocjami, wyrażały szeroko rozumianą dezaprobatę i potępienie działań tzw. banderowców, czyli członków działających w latach 40-tych ubiegłego wieku organizacji OUN-B (Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów) i UPA (Ukraińskiej Powstańczej Armii). Wypowiedzi te, zdaniem organu prowadzącego sprawę, nie mają cech nawoływania do nienawiści, ani nie wyrażają pogardy w stosunku do osoby czy ludności danej narodowości.

8. Opublikowanie na portalu społecznościowym Facebook, na profilu Młodzieży Wszchepolskiej, „politycznych aktów zgonu” 11 prezydentów miast, którzy podpisali deklarację o współdziałaniu w dziedzinie migracji (II.519.42.2019).

W lipcu 2017 r., na facebook’owym profilu Młodzieży Wszchepolskiej opublikowane zostały „akty zgonu” podpisane nazwiskami 11 prezydentów miast. Na każdym widniało zdjęcie, imię i nazwisko oraz informacje o dacie, godzinie i miejscu zgonu. Jako przyczynę zgonu wpisano: *liberalizm, multikulturalizm, głupota*. W sprawie tej prowadzone były dwa postępowania: przez Prokuraturę Rejonową Gdańsk Śródmieście (umorzone nieprawomocnie) oraz przez Prokuraturę Rejonową dla Wrocławia Stare Miasto we Wrocławiu (pod sygn. akt PR 2 Ds. 264.2017, najprawdopodobniej prawomocnie odmówiono wszczęcia postępowania). Z upublicznionych przez media fragmentów uzasadnienia postanowienia o umorzeniu postępowania wydanego przez gdańską prokuraturę wynika, że, w ocenie Prokuratora, nie może być groźbą coś, co nie zawiera zapowiedzi popełnienia przestępstwa. Jak argumentuje Prokurator: *mimo negatywnej oceny wobec takiego rodzaju wypowiedzi – dokonując wyważonej egzegezy treści wpisów – nie można bez narażenia się na zasadną krytykę uznać, iż wpisy te zawierały w sobie groźby [...]*. W ocenie prowadzącego postępowanie, *akty zgonu politycznego 11 prezydentów miast Polski, z uwagi na ich treść, jak i zaprezentowane grafiki, są wyrazem subiektywnej, ale dozwolonej oceny zachowań polityków/samorządowców, w tym podsumowania ich działalności przez organizację o ugruntowanych poglądach [...]*⁶. W wyniku śledztwa stwierdzono zatem, że motywem działania osób, które zamieściły ww. akty w Internecie, było jedynie wyrażenie niezadowolenia i oburzenia w związku z podpisaniem przez samorządowców deklaracji dotyczącej polityki tolerancji. W tym samym śledztwie Prokuratura zajęła się także kwestią znieważenia prezydentów przez jednego z członków

⁶ Cytaty za <https://www.fakt.pl/wydarzenia/polityka/szokujace-szczegoly-postanowienia-o-umorzeniu-sledztwa-ws-aktu-zgonu-adamowicza/1942g9r>

Młodzieży Wszechpolskiej, który nazwać ich miał *parszywą jedenastką*. Prokuratura uznała jednak, że nie doszło w tym zakresie do popełnienia czynu, który mógłby być ścigany z urzędu.

9. Publiczne znieważenie ucznia przez nauczyciela chełmskiego liceum z powodu jego koloru skóry (XI.518.6.2018).

Postanowieniem z dnia 27 marca 2018 r. o sygn. akt PR I Ds. 177.2018 Prokurator Prokuratury Rejonowej Lublin – Południe umorzył dochodzenie w sprawie publicznego znieważenia ucznia przez nauczyciela jednego z liceów w Chełmie z powodu jego przynależności rasowej, polegającego na użyciu wobec pokrzywdzonego i towarzyszącej mu osoby słów: (...) *ładnego murzynka sobie przyprowadziłaś, pasujecie do siebie jak dwie krople czarnej wody i kto ciebie poskładał*. W ocenie Prokuratora, tymi słowami nauczyciel nie wyczerpał znamion czynu zabronionego z art. 257 Kodeksu. Działal co prawda publicznie i kierował się przynależnością rasową pokrzywdzonego, ale nie dopuścił się jego znieważenia. Zachowanie nauczyciela, jak stwierdził Prokurator, nie było wyrazem pogardy dla ucznia z powodu koloru jego skóry, chęci dokuczenia mu, poniżenia czy wykazania, że jest gorszym, mniej wartościowym człowiekiem. Przeciwnie, miało ono wynikać z zaciekawienia osobą ucznia, a konkretnie jego odmiennym wyglądem. Celem zachowania nauczyciela miało być wprowadzenie *luźniejszej atmosfery*.

10. Nawoływanie do nienawiści na tle narodowościowym, etnicznym lub wyznaniowym w spoście wyborczym „Bezpieczny samorząd” (XI.518.66.2018).

Postanowieniem z dnia 17 listopada 2018 r., sygn. akt PO I Ds. 239.2018, Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie publicznego nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych, polegającego na umieszczeniu w Internecie spotu wyborczego Komitetu Wyborczego Prawa i Sprawiedliwości pt. „Bezpieczny samorząd”. Spot ten, częściowo stylizowany na program informacyjny, przedstawiał wizję Polski w 2020 r., po tym, jak samorządy, wbrew polityce rządu, miały zadecydować o przyjmowaniu uchodźców. Fragmenty wypowiedzi polityków obecnej partii opozycyjnej zestawione zostały z nagraniami z rzekomego przejścia granicznego, gdzie kolejka mężczyzn o wyraźnym arabskim pochodzeniu oczekiwała na przekroczenie granicy, a zaraz potem z obrazami ulicznych zamieszek, nagraniami aktów agresji i brutalnych napadów, zdjęciami wzburzonego tłumu, płonących samochodów i funkcjonariuszy kierujących broń w stronę agresywnych i zamaskowanych osób. Obrazom towarzyszą budująca napięcie muzyka oraz komentarze narratora, imitujące relację dziennikarską, o treści: *samorządowcy PO szykują się do przyjęcia uchodźców; w ramach przydziału pojawiły się enklawy muzułmańskich*

uchodźców; dziś mieszkańcy boją się wychodzić po zmroku na ulice; napady na tle seksualnym i akty agresji stały się codziennością mieszkańców. Przez większą część spotu, na tzw. paskach, również kojarzących się z serwisem informacyjnym, widoczne są hasła: kryzys z uchodźcami; czy tak będzie wyglądała Polska w 2020 r. Uzasadniając odmowę wszczęcia dochodzenia Prokurator uznał, że żadna zaprezentowana w spocie forma przekazu nie podżega, nie wzywa, ani nie apeluje o żadne akty niechęci czy wrogości. Stwierdził przy tym, że spot wyborczy jest częścią kampanii samorządowej i w sposób przykuwający uwagę wyraża pogląd jego autorów na kwestie napływu migrantów do Polski, ale nie stanowi próby przekonania kogokolwiek do określonego uczucia, w tym przypadku uczucia nienawiści wobec muzułmanów i migrantów. Też, zgodnie z którą spot wyborczy zrealizowany na potrzeby kampanii samorządowej jest wyłącznie wyrazem poglądów jego autorów, Prokurator powtórzył w uzasadnieniu kilkakrotnie podkreślając, że autorzy korzystali w tym przypadku ze swobody wyrażania opinii gwarantowanej w art. 54 ust. 1 Konstytucji RP.

Podobnie jak w opisaney już wyżej sprawie propagowania ideologii separatyzmu rasowego na stronie mazowieckiej brygady ONR, również w przypadku spotu wyborczego „Bezpieczny samorząd” Prokuratura odmówiła wszczęcia dochodzenia, mimo że wnosił o to Rzecznik, a jako podstawę swojej interwencji wskazał art. 14 pkt 5 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich. W zażaleniu na postanowienie Prokuratora Okręgowego o odmowie wszczęcia dochodzenia Rzecznik przypomniał zatem, że żądanie, o którym mowa w art. 14 pkt 5 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, powinno obligować organ do wszczęcia postępowania przygotowawczego w zgłoszonej przez Rzecznika sprawie o przestępstwo ścigane z urzędu. Organ, który nie reaguje w prawem przewidziany sposób na uprawnione działania Rzecznika Praw Obywatelskich, a tym samym utrudnia Rzecznikowi wykonywanie jego zadań, nie tylko narusza określone przepisy ustawy o RPO, ale też godzi w konstytucyjne gwarancje ochrony praw i wolności człowieka i obywatela, wynikające z przywołanego już wyżej art. 208 czy art. 80 Konstytucji RP.

11. Propagowanie rozwiązań charakterystycznych dla ustroju faszystowskiego lub innych ustrojów totalitarnych w komentarzu zamieszczonym w Internecie pod artykułem dotyczącym organizowanej w szkołach akcji *Tęczowy piątek* (BPK.519.81.2018).

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2018 r. o sygn. akt PR 1 Ds. 738.2019 Prokurator Rejonowy w Tarnowskich Górach odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie, w której jednym z wątków było publiczne propagowanie rozwiązań charakterystycznych dla faszystowskiego lub innego, totalitarnego ustroju państwa, polegające na zamieszczeniu w Internecie komentarza o treści: *za czasów Hitlera, Stalina i innych przywódców to wszyscy*

ci tęczowi poszli by do pieca albo na rozstrzelanie. Homoseksualizm jak i całe gender jest chorobą psychiczną i nikt mi nie wmówi że miłość między dwoma facetami lub dwiema kobietami jest normalna, to są urojenia i należy z nimi walczyć. Wpis ten zamieściła osoba posługująca się nickiem *Polska dla Polaków* pod artykułem informującym o organizowanej w szkołach akcji *Tęczowy piątek*. W zachowaniu autora wpisu Prokurator nie dopatrzył się jednak znamion przestępstwa publicznego propagowania ustroju totalitarnego, tj. czynu z art. 256 § 1 Kodeksu. W ocenie organu, samo stwierdzenie, że osoby homoseksualne *poszłyby do pieca lub na rozstrzelanie* za czasów rządów wspomnianych przywódców, jak określa ich autor, nie może być uznane za propagowanie ustroju faszystowskiego lub totalitarnego. Co prawda faktem historycznym jest, jak przyznaje Prokurator, prześladowanie osób o odmiennej orientacji seksualnej przez totalitarne reżimy, to w komentarzu Internauty nie ma wyrażonej pochwały czy też przyzwolenia dla takich działań. Z samego negatywnego nastawienia komentującego do homoseksualizmu nie można natomiast wysnuwać wniosku jakoby autor komentarza wyrażał w nim swoje uznanie dla działań reżimowych, bądź też usiłował kogokolwiek do nich przekonać.

Przekazując powyższą listę, na podstawie art. 14 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się do Pana Prokuratora z uprzejmą prośbą o potwierdzenie, ewentualnie ustalenie aktualnego stanu prawnego i faktycznego każdej z tych spraw, a następnie o ich szczegółową analizę oraz ocenę, w ramach posiadanych kompetencji, czy postępowania prowadzone były, lub są, prawidłowo, a postanowienia o umorzeniach lub odmowie wszczęcia śledztw znajdują uzasadnienie w przepisach prawa i zgromadzonym w sprawach materiale dowodowym. Proszę przy tym Pana Prokuratora o zbadanie przedstawionych spraw również pod kątem możliwości skorzystania z uprawnienia, jakie przyznaje Prokuratorowi Generalnemu art. 328 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r., poz. 1987 z późn. zm.).

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Zał.: kopia pisma Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita – 4 strony.

Warszawa, 21 stycznia 2019 roku

ZARZĄD

Prezes
MAREK GUMKOWSKI
Wiceprezesi
MAGDALENA CZYZ
IRENA WÓYCICKA
Skarbnik
JAN HERCZYŃSKI
Sekretarz
DAMIAN WUTKE
Członkowie
JÓZEF LORSKI
KRZYSZTOF PODEMSKI
ADAM ŚWITLIK
MONIKA WIECZYŃSKA

Szanowny Pan

dr Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W imieniu Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii *Otwarta Rzeczpospolita* zwracam się z prośbą o dołączenie do Pańskiego wystąpienia poniższej listy przestępstw motywowanych nienawiścią, w sprawie których Stowarzyszenie składało zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu, a w przypadku których Prokuratura odmówiła wszczęcia śledztwa lub je umorzyła.

2 wypracowania

Damian Wutke

Damian Wutke

Sekretarz Zarządu

RADA

Przewodnicząca
PAULA SAWICKA
Członkowie
MONIKA ADAMCZYK-
GARBOWSKA
MICHAŁ BILEWICZ
HALINA BORTNOWSKA
HELENA DATNER
CEZARY GAWRYŚ
ALEKSANDRA GUSZCZYŃSKA-
GRABIAS
JANUSZ GRZELAK
ELŻBIETA JANICKA
KRZYSZTOF KICIŃSKI
Wiceprezys
HENRYK LIPSZYC
MIROSLAWA MARODY
ANDRZEJ OSEJKA
JÓZEF PINIOR
KRYSZYNA STARCZEWSKA
ANTONI SULEK
ROBERT SZUCHTA
BARBARA WEIGL
KRYSZYNA ZACHWATOWICZ-
WAJDA

- 1) Rozpowszechnianie gazety "Tajemnice świata - Dziwny jest ten świat". W numerach czasopisma - 5[40] i 6[41]/ 2014 r. - ukazała się "Lista 300 najgorszych Żydów", wymieniająca nazwiska, informacje i zawierająca pogardliwe opisy osób domniemanego żydowskiego pochodzenia.

Gazeta o indeksie 214841 i ISSN 1895-8397 sprzedawana była m. in. w Poznaniu i Gorzowie Wielkopolskim, m.in. w salonach Empik, i rozpowszechniana przez firmę Kolporter w województwie lubuskim.

Prokuratura Rejonowa Warszawa Praga Płd. w Warszawie dn. 27 października 2015 roku umorzyła dochodzenie pod sygnaturą **3 Ds/180/15**, bez podania uzasadnienia. Nasza prośba o udostępnienie kopii postanowienia pozostała bez odpowiedzi.

- 2) Organizacja koncertów muzyki neonazistowskiej 7 marca 2015 roku w Głuszycy. 30 marca 2016 roku decyzją **Prokuratury Rejonowej w Wałbrzychu** umorzono dochodzenie pod sygnaturą **3 Ds. 79/15/D** wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa.

- 3) Manifestacja przeciwko uchodźcom w Gdańsku, dnia 12 września 2015 roku, w trakcie której wznoszono okrzyki „Jebać islam”, „Zrobimy z wami, co Hitler z Żydami!”, „A na drzewach zamiast liści będą wisieć islamiści”, prezentowanie banerów z przekreślonymi symbolami islamu.

30 grudnia 2016 roku postanowieniem **Prokuratora Prokuratury Rejonowej Gdańsk – Śródmieście** umorzono dochodzenie pod sygnaturą **3 Ds./167/105**, bez uzasadnienia.

- 4) Wywieszenie 8 maja 2016 r. podczas meczu na stadionie Legii wywiesiła transparentu o treści: "KOD, Nowoczesna, GW, Lis, Olejnik i inne ładacznice - dla was nie będzie gwizdów, będą szubienice".

16 kwietnia 2018 roku **Prokuratura Rejonowa Warszawa – Śródmieście** morzyła śledztwo pod sygnaturą **PR I Ds.720.2017.HS**. Z uzasadnienia postanowienia: „Brak dostatecznych danych na zaistnienie czynu zabronionego. Nie uzyskano dowodów, z których w sposób jednoznaczny wynikałoby, że osoby, które wywiesiły przedmiotowy transparent działały w zamiarze stosowania groźby bezprawnej lub nawoływania do przestępstwa. Należy mieć na uwadze w szczególności zeznania świadka, z których wynika, że nie mógł znać treści transparentu z uwagi na fakt, że otrzymał go zwiniętego

w rulonie, podobnie jak inne transparenty, który miały być rozwinięte podczas meczu”.

- 5) Utwór „Król Cyganów” autorstwa Pawła „Popka” R. zamieszczony w albumie „Król Albanii”. Utwór ten znieważa ze względu na pochodzenie i utrwała budzące pogardę i nienawiść stereotypy, sugerując jakoby wszyscy Romowie byli przestępcami i złodziejami. Przesłanie tekstu sprowadza się do twierdzenia, jakoby przynależność do romskiej grupy etnicznej miała oznaczać bezwyjątkowe podleganie wszelkiego rodzaju patologiom społecznym, a przez to stanowić zagrożenie dla pozostałych członków społeczeństwa.

25 października 2016 roku **Prokuratura Rejonowa Warszawa – Ochota w Warszawie**, pod sygnaturą **PR 3 Ds. 1064.2016**, odmówiła wszczęcia dochodzenia, argumentując: „W przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do wszczęcia postępowania karnego; utwór będący przedmiotem zawiadomienia mieści się bowiem w ramach konstytucyjnie chronionej wolności słowa”.

- 6) Utwór rapera „STOPY” () pt. „Nie wybaczę”, w którym padają takie słowa jak: „Jak Ukraina? To przecież nie jest państwo. Zbuntowało się zdradzieckie, kozackie hultajstwo. To polska prowincja, powinniśmy ją odbić. Kur...ie zastępy banderowców rozbić. A jak trzeba to wylewić i utopić we krwi.” „Dla mnie Ukrainiec, to potwór w ludzkiej skórze” „Dobrzy Ukraińcy, to tylko ci martwi”.

27 września 2017 roku **Prokuratura Rejonowa Warszawa – Śródmieście** unorzyła dochodzenie pod sygnaturą **PR 1 Ds.1033.2017.IS** wobec niewykrycia sprawcy czynu zabronionego.

- 7) Umieszczenie w dniu 31.08.2018r. na portalu facebook.com wpis o następującej treści: „To chazarskie żydostwo mordowało Polaków w Katyniu” wraz z grafiką przedstawiającą karykaturę Żyda oraz Gwiazdę Dawida w której wpisany jest sierp i młot, a powyżej widnieje napis „Communism is a Jewish Conspiracy”.

Dnia 28 grudnia 2018 roku **Prokuratura Rejonowa Warszawa – Śródmieście**, pod sygnaturą **PR 1 Ds. 1414.2018.DK**, odmówiła wszczęcia dochodzenia wobec braku znamion czynu zabronionego.

- 8) Umieszczenie w dniu 18 września 2018 roku w serwisie facebook.pl grafiki z następującym opisem: „Świat nie wierzy. Holokaustu dokonano rękami Żydów i przy

czynnym ich udziale i stworzonych przez nich organizacji. To dla cywilizowanego świata jest NIELOGICZNE..... A JEDNAK AKIE SĄ DOWODY I FAKTY...!!!”.

31 grudnia 2018 roku **Prokuratura Rejonowa Gdańsk – Śródmieście** umorzyła dochodzenie pod sygnaturą **PR 3 Ds. 254.2018**, bez podania przyczyny.

- 9) Wypowiedź Stanisława M _____, który w umieszczonym 4 października 2018 roku na kanale YouTube „CEPowiśle” filmie *Stanisław Michalkiewicz: Żydzi będą kiedyś rozliczeni - cierpliwość się wyczerpie #85 KONDOnews* mówi m. in. (od 27:53): „żydzi kiedyś z tego będą [domniemyanych zbrodni komunistycznych] rozliczeni (...) niech się nie dziwią że potem ludzie palą nimi potem w piecach (...) w końcu cierpliwość się wyczerpie no i jakiś Hitler się znowu pojawi (...) na żydach cii straszliwa odpowiedzialność za uczestnictwo w takich łajdactwach”.

31 października 2018 roku **Prokuratura Rejonowa Warszawa – Śródmieście** odmówiła wszczęcia dochodzenia pod sygnaturą **PR 1 Ds.1172.2018.DK** wobec braku znamion czynu zabronionego.

- 10) Wypowiedź Stanisława Mi _____, który w filmie opublikowanym 22 listopada 2018 roku w serwisie YouTube, na kanale CEPowiśle, mówi m. in.:

- komentując list Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów do Rektora KUL oraz metropolity lubelskiego ws. wypowiedzi ks. prof. Guza (5:59 – 6:30): *To jest ilustracja co nas czeka pod okupacją żydowską. Polacy będą tresowani do tego, aby ćwierkali z klucza nastawionego przez stronę żydowską. A kto nie będzie chciał ćwierkać, to będą podejmowane wobec niego surowe środki dyscyplinujące*

2 stycznia 2019 roku **Prokuratura Rejonowa Warszawa – Śródmieście** odmówiła wszczęcia dochodzenia pod sygnaturą **PR 1 Ds.1413.2018.IS** wobec braku znamion czynu zabronionego.